

Інформаційна довідка щодо відновлення діяльності Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим після початку тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та м. Севастополя

1. Екскурс

Історія Представництва бере свій початок від 17 грудня 1992 року коли було прийнято Закон України № 2875-ХІІ «Про Представництво Президента України в Республіці Крим» уведений в дію Постановою Верховної Ради України № 2876-ХІІ «Про порядок введення в дію Закону України "Про Представництво Президента України в Республіці Крим". Щоправда, Указ Президента України № 119/94 «Про Представництво Президента України в Республіці Крим», яким було утворено Представництво, видано лише 31 березня 1994 року (чинний нині саме в такій редакції).

Указом Президента України № 100/96 «Питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим» продовжено строк повноважень Постійного Представника, затверджено положення про Представництво та, фактично, здійснено перейменування Представництва, хоча про це прямо не зазначається. (Вкрай імовірно, що причиною є прийняття Постанови Верховної Ради України № 96/95-ВР «Про порядок введення в дію Закону України «Про Автономну Республіку Крим», якою було введено в дію Закон України № 95/95-ВР «Про Автономну Республіку Крим» та визнано таким, що втратив чинність Закон України № 2299-12 "Про статус автономної Республіки Крим", де фактично відбулось перейменування Республіки Крим на Автономну Республіку Крим).

На початковому етапі Представництво діяло як державний виконавчий орган влади, однак з втратою Президентом України статусу очільника виконавчої гілки влади, свій статус виконавчого органу втратило і Представництво та залишилось діяти як державний орган підпорядкований та підзвітний Президенту України.

2. Ситуація з Представництвом на початок 2014 року

Станом на початок тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та м. Севастополя діяльність Представництва регламентувалась:

- Законом України від 2 березня 2000 року № 1524-ІІІ «Про Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим», який у ст.ст. 6, 7 визначає основні функції та завдання Представництва.

- Указом Президента України від 12 жовтня 2005 року № 1433/2005 «Питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим», яким було затверджено нову структуру Представництва.

При цьому було встановлено, що Постійний Представник Президента України в Автономній Республіці Крим має чотирьох заступників, у тому числі одного першого.

- Указом Президента України від 4 листопада 2008 року № 997/2008 «Про деякі заходи щодо забезпечення скорочення видатків Державного бюджету України на утримання органів управління» було затверджено граничну чисельність працівників Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим у кількості 35 штатних одиниць.

3. Ситуація з Представництвом після початку тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та м. Севастополя

20 лютого 2014 року Російська Федерація розпочала окупацію Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, що визначено у тому числі в національному законодавстві України, зокрема в ч. 2 ст. 1 Закону України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України».

27 березня 2014 року було прийнято резолюцію Генеральної Асамблеї ООН № 68/262 2014 року «Територіальна цілісність України», яка «закликає всі держави, міжнародні організації та спеціалізовані установи не визнавати ніяких змін статусу Автономної Республіки Крим та міста Севастополя на підставі «референдуму» і утримуватися від будь-яких дій або поведінки, які можуть бути інтерпретовані як визнання будь-якої зміни статусу».

З початком тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та м. Севастополя виникла необхідність вжиття організаційних заходів щодо функціонування Представництва у відповідних умовах.

Розпорядженням Президента України від 16 травня 2014 року № 865/2014-рп «Про невідкладні заходи щодо відновлення діяльності Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим» було визначено тимчасово розмістити Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим у місті Херсоні.

Указом Президента України від 24 травня 2014 року № 487/2014 «Про невідкладні питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим» було встановлено, що Постійний Представник Президента України в Автономній Республіці Крим має трьох заступників, у тому числі одного першого та затверджено нову структуру Представництва.

Вперше у структурі Представництва з'явилися служба з питань тимчасово окупованої території та служба по роботі з громадянами, які переселилися з тимчасово окупованої території, однак питання виконання функцій та повноважень у зв'язку з відсутністю доступу до тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя вирішено не було.

Указом Президента України від 20 січня 2016 року № 16/2016 «Питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим» Представництву ***було вперше визначено завдання на час тимчасової окупації.***

Крім того, затверджено граничну чисельність працівників Представництва у кількості 28 штатних одиниць та затверджено нову структуру Представництва.

Визначено за доцільне тимчасове розміщення Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим у місті Херсоні, а також окремих структурних підрозділів Представництва для забезпечення оперативної його взаємодії з центральними органами виконавчої влади, консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами і службами, утвореними при Президентіві України, - у місті Києві.

Кількість політичних посад було скорочено з 5 до 3, а штатна чисельність скоротилась з 35 до 28 штатних одиниць.

Указом Президента України від 17 серпня 2017 року № 221/2017 «Про внесення змін до Указу Президента України від 20 січня 2016 року № 16» до структури Представництва було внесено чергові зміни: Постійному Представникові Президента України в Автономній Республіці Крим постановлено визначити посадові обов'язки першого заступника Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим, зокрема, стосовно питань кримськотатарського народу"; посаду заступника Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим - керівника Служби міжнародних зв'язків перейменовано на заступника Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим та введено посаду керівника апарату.

Указом Президента України від 17 жовтня 2019 року № 758/2019 «Питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим» було розширено завдання Представництву на час тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, зокрема в напрямку виконання заходів, спрямованих на відновлення територіальної цілісності України, деокупацію і реінтеграцію Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, розробку стратегічних документів.

Основними новелами указу стали визначення завдань щодо напрацювання пропозицій до концепції перехідного правосуддя, проведення нарад та консультацій з відповідних питань (фактично перший документ в державі де встановлювалась необхідність напрацювання концепції перехідного правосуддя для захисту прав людини в умовах та задля подолання наслідків збройного конфлікту); та щодо розроблення стратегічних програмних документів з питань деокупації та реінтеграції в Україну тимчасово окупованої території, відновлення порушених внаслідок окупації прав і свобод людини і громадянина (що надало можливість ініціювати розробку стратегії деокупації та реінтеграції Автономної Республіки Крим та м. Севастополя).

Визначено за доцільне тимчасове розміщення Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим для забезпечення оперативної взаємодії з центральними органами виконавчої влади, консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, **у місті Києві**, а окремих структурних підрозділів Представництва для забезпечення роботи з особистого прийому громадян, розгляду звернень фізичних та юридичних осіб, забезпечення доступу до публічної інформації - **у місті Херсоні**.

Граничну чисельність працівників Представництва затверджено у кількості **35 штатних одиниць** (повернуто кількість, яка була до початку окупації Автономної Республіки Крим та м. Севастополя).

Важливим елементом Указу 2019 року стало доручення Кабінету Міністрів України забезпечити взаємодію центральних органів виконавчої влади та Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим, у тому числі щодо залучення працівників Представництва до розроблення проєктів законів та інших нормативно-правових актів, спрямованих на вирішення питань захисту прав та законних інтересів громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території або переселилися з тимчасово окупованої території і перебувають в інших регіонах України, участі у нарадах з питань, які

потребують узгоджених дій органів виконавчої влади та Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим, надання Представництву в установленому порядку необхідної інформації.

Таким чином останнім Указом Президента Представництву збільшено кадрові можливості до рівня, які були до початку тимчасової окупації, а переміщення Представництва до м. Кієва та надані доручення Кабінету Міністрів України посилили політичні спроможності, що сприяло активізації та залученості до політичних процесів направлених на реінтеграцію та деокупацію Автономної Республіки Крим та м. Севастополя.

4. Ситуація зі зверненнями громадян після відновлення діяльності Представництва на підконтрольній уряду України території

В умовах тимчасового розміщення, починаючи з травня 2014 року Представництвом проводиться постійна робота зі зверненнями громадян та забезпечується доступ до публічної інформації.

З метою забезпечення додержання конституційних прав і свобод громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території – в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі – або переселилися з тимчасово окупованої території і перебувають в інших регіонах України, співробітниками служби по роботі з громадянами, які переселилися з тимчасово окупованої території (далі – служба звернень) здійснюється взаємодія з центральними та місцевими органами виконавчої влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування.

Так, відповідно до наявної у службі звернень інформації, до Представництва надходили:

- Протягом 2014 р. – 385 звернень громадян.
- Протягом 2015 р. – 1020 звернень громадян.
- Протягом 2016 р. – 1659 звернення громадян.
- Протягом 2017 р. – 2290 звернень громадян.
- Протягом 2018 р. – 1773 звернення громадян.
- Протягом 2019 р. – 1059 звернень громадян.
- Протягом 2020 р. – 5830 звернень громадян.

Основні питання, що порушували громадяни у своїх зверненнях до Представництва:

- порушення конституційних прав і свобод людини і громадянина;
- питання діяльності банківських установ;
- оформлення спадщини, майнові питання;
- отримання соціальних виплат;
- перетин адміністративної межі через КПВВ;
- проходження та дострокове припинення самоізоляції;
- отримання правових послуг;
- встановлення факту, що має юридичне значення та отримання відповідних документів українського зразка;
- перевезення валютних цінностей через адмінмежу з ТОТ АРК та м. Севастополя;

- вступ до закладів вищої освіти на підконтрольній Уряду України території та продовження здобуття громадянами, які проживають на тимчасово окупованій території АР Крим або переселилися з неї, певного освітнього рівня на території інших регіонів України коштом державного бюджету;
- отримання ВПО у тимчасове використання житлового приміщення або соціального житла, придатного для проживання за умови оплати зазначеними особами вартості житлово-комунальних послуг;
- постановка на військовий облік та проходження військово-лікарської експертизи внутрішньо переміщеними особами з тимчасово окупованої території України АР Крим;
- захист прав громадян України, які мають свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю, та здійснюють захист громадян на тимчасово окупованій території України АР Крим;
- надання допомоги задля реабілітації та лікування дітей з інвалідністю;
- виконання рішення суду щодо стягнення з фінансової установи готівкових коштів на користь особи, яка проживає на ТОТ АР Крим та м. Севастополь;
- внесення до Єдиного державного демографічного реєстру даних про особу, а саме інформації про місце проживання;
- розголошення персональних даних осіб, які проживають на тимчасово окупованій території АР Крим або переселилися з неї, під час забезпечення реалізації їх права на пенсійне забезпечення;
- процедура оформлення паспорта громадянина України вперше особою, якій вже виповнилось 18 років;
- проходження процедури встановлення особи для осіб, які втратили, зіпсували паспорт громадянина України, або документи яких були вилучені окупаційною владою РФ.
- відсутність порядку представлення до присвоєння почесних звань, зокрема, «Мати-героїня», громадянам України, які проживають на тимчасово окупованій території України АР Крим.